

174715 - Defnettikten sonra ölü için toplu halde duâ etmenin ve duâ ettiren kimseye (imama) ücret ödemenin hükmü

Soru

Beldemizde insanlar, mescidin imamını çağırıp ölen yakınlarının kabirlerinin yanında topluluğun içinde ona duâ ettirmektedirler. Benim bu konuda beş sorum bulunmaktadır:

1. Allah Teâlâ, -hadiste zikredildiği üzere hayırlı evladın duâsının dışında-, kabrin yanında herhangi bir şahsın ölü için yaptığı duâyı kabul eder mi?
2. Allah Teâlâ, sâliha kız evlâdın, ölen babası için yaptığı duâyı kabul etmez mi?
3. Toplu halde yapılan bu duâ bid'at sayılır mı?
4. Duâ etmesi karşılığında imama verilen ücret, kötü bir davranış gözükmemektedir. Bu davranış hatalı değil midir?
5. Bazı akrabalarım, imama verdikleri ücreti, imamın maaşının çok az olduğunu ve âilesine bakabilmesi için ek kazanca ihtiyacı olduğunu gerekçe göstermektedir. Bu gerekçe doğru mudur? Allah Teâlâ sizi en güzel şekilde mükâfatlandırsın.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Defnettikten sonra ölü için duâ etmek, dînimizce meşrûdur. Bunu ölenin oğlu da, başka birisi de yapabilir.

Nitekim Osman b. Affan'ın -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste o şöyle demiştir:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ: اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ، وَسَلُّوا لَهُ بِالتَّيْبِ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ.
[] رواه أبو داود وصححه الألباني في أحكام الجنائز

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ölüyü defnettikten sonra kabrinin başında durur ve şöyle derdi:

-Kardeşiniz için Allah'tan bağışlanma isteyin ve (kabirdeki sorgu sırasında cevap verirken) onun için sebat dileyin. Zirâ o, şu an sorguya çekilmektedir." (Ebu Davud, hadis no: 3221. Elbânî, "Ahkâmu'l-Cenâiz"de (s: 198) hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.)

Cenâzede hazır bulunan her müslümanın ölü için duâ etmesi müstehaptır.

İkincisi:

Sâliha kız evlâdın ölen babasına duâ etmesi, Ebu Hureyre'nin -Allah ondan râzı olsun-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet ettiği şu hadise girer:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.] [رواه مسلم]

"İnsan öldüğü zaman, amelinin sevabı kesilir. Ancak (hayrın devamlı olması ve faydasının kesilmemesi sebebiyle) şu üç şeyin sevabı kesilmez: Sadaka-i Cârîye (müslümanların yararlanması için bir şeyi Allah rızâsı için vakfetmek gibi), faydalı ilim (insanlara Allah rızâsı için dînî ilimleri öğretmek veya bunun için kitap yazmak gibi), kendisine duâ eden hayırlı evlât (insan vefat ettikten sonra arkasında kendisine rahmet ve mağfiretle duâ eden birisini bıraktığı zaman, o evlâdın duâsı, yabancı bir kimsenin duâsından daha çok kabûle şayandır)." (Müslim, hadis no: 1631)

Çünkü "veled" kelimesi, Arap dilinde hem erkek, hem de kız çocuğunu kapsar.

Tıpkı Allah Teâlâ'nın şu emrinde olduğu gibi:

[يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ...] [سورة النساء من الآية: 11]

"Allah, (biriniz öldüğü ve erkek ve dişi evlâtlar bıraktığı zaman)size, çocuklarınız(ın alacağı miras) hakkında, erkeğe iki dişinin hissesi kadarını emreder..."(Nisâ Sûresi: 11)

Üçüncüsü:

Ölüyü defnettikten sonra topluca duâ etmek, arasıra yapılıyorsa ve sürekli edâ edilen bir sünnet hâline getirilmiyorsa veya cenâzede hazır bulunanlardan birisi tesadüfen duâ ettiyse, diğer insanlar da onun duâsına âmîn demişlerse, bazı ilim ehli bu davranışı câiz görmüşlerdir.

Eğer her cenâze defnettiklerinde veya ölüyü ziyâret ettiklerinde bunu bir alışkanlık hâline getiriyorlarsa veya bunun için toplanmak üzere belirli bir vakit ayırıyorlarsa veyahut da tek bir sesle duâ ediyorlarsa, işte bu davranış, bid'at olan amellerdendir.

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz'a -Allah ona rahmet etsin-:

"Bazı insanların, ölüyü defnettikten sonra kabrin yanında durup ona duâ etmekte olduklarını görüyorum.

Bu davranış câiz midir?

Ölüyü defnettikten sonra yapılan meşrû bir duâ var mıdır?

Tıpkı bir kişinin duâ etmesi, diğerlerinin de onun duâsına âmîn demeleri gibi kabrin yanında toplu halde mi duâ edilir, yoksa herkes kendisi mi duâ etmelidir?

Bu konuda fetvâ verir misiniz? Allah Teâlâ sizi en güzel şekilde mükâfatlandırsın." Diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olan sünnet, defnettikten sonra ölü için duâ etmenin meşrû olduğuna delâlet etmiştir.

Nitekim şu hadis buna delildir:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ: اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ، وَسَلُّوا لَهُ بِالتَّثْبِيتِ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ.

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ölüyü defnettikten sonra kabrinin başında durur ve şöyle derdi:

-Kardeşiniz için Allah'tan bağışlanma isteyin ve (kabirdeki sorgu sırasında cevap verirken) onun için sebat dileyin. Zirâ o, şu an sorguya çekilmektedir."

Bir kişinin duâ etmesi ve iřitenlerin de onun duâsına âmîn demelerinde bir günah yoktur. Veya herkes kendisi ölü için duâ eder.

Başarı, Allah Teâlâ'dandır." ("Fetâvâ İbn-i Baz", c: 13, s: 204)

Yine değerli âlim Abdulaziz b. Baz'a -Allah ona rahmet etsin-:

"Kabirlerin yanında toplu halde duâ edilmesinin hükmü nedir?" diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Bu konuda bir engel yoktur. Bir kişi duâ ederse ve işitenler de onun duâsına âmîn derlerse, bunda bir sakınca yoktur. Hüküm, eğer bu davranış maksatlı olarak yapılmamış ve içlerinden birisinin duâ etmesi ve işitenlerin de onun duâsına âmîn demeleri şeklinde olmuşsa, bunda bir sakınca yoktur. Bu gibi davranış, maksatsız olduğu için toplu halde yapılan duâ etmek sayılmaz." ("Fetâvâ İbn-i Baz", c: 13, s: 340)

Dördüncüsü:

Ölü için duâ etmesi karşılığında imama ücret vermek, dînen meşrû değildir. Ayrıca kabrin yanında duâ etmek için uzun süre beklemek de sünnetten değildir. Ücretli insanın duâsında ne hayır olabilir ki?!

Bu konuda (83829) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Beşincisi:

Zekât ve sadaka mallarından vermek sûretiyle fakir imamlara yardım edilmesi gerekir. Onları bid'atlara ve dînde çıkarılan yeniliklere teşvik etmek câiz değildir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.